

HET ZWART HUIS. Het Zwart Huis in Knokke, een vroegmodernistisch meesterwerk van architect Huib Hoste, is zopas aan een 'tweede leven' begonnen. Zo meldt althans de folder die de nieuwe bestemming van de recentelijk gerestaureerde woning aankondigt. Sinds kort is het huis immers geen woning meer, maar een galerie voor 'hedendaagse kunst en modernistisch design'.

Het Zwart Huis werd in 1924 in opdracht van huisarts De Beir gebouwd en staat in architectuurpublicaties bekend onder de naam Woning Dr. De Beir. Het is één van de sterkste realisaties van Hoste uit de vroege jaren twintig, en is opgevat als een aan de Nederlandse Stijlbeweging verwante 'decompositie' van geometrische volumes, vlakken en kleuren. Hoewel het gebouw op het eerste gezicht een vrij monolithisch geheel vormt, is het tegelijk samengesteld uit afzonderlijke ruimtelijke elementen. Zo wordt het zwarte volume waarin de bovenste twee verdiepingen zijn ondergebracht, begrensd door gevels die op dakniveau duidelijk als vlakken worden gearticuleerd: de voorgevel is hoger dan de zijgevel en de dakplaat kraagt zijdelings uit. Voor de bouw van de woning maakte Hoste gebruik van recente technieken en gestandaardiseerde materialen uit de fabrieksbouw en de sociale huisvesting. Zo bestaat de structuur van het huis grotendeels uit sintelbeton – een erg vroege toepassing van deze techniek – en zijn de grote raampartijen samengesteld uit een combinatie van gestandaardiseerde betonnen raamkaders. Woning De Beir was opgevat als een totaalkunstwerk. Ook de interieurs en het meubilair waren door Huib Hoste ontworpen. De kasten, stoelen en tafels vertonen een gelijkwaardig volume-, vlakken- en kleurenspeel als de architectuur van de woning. Van het oorspronkelijk interieur van Woning De Beir is echter niet veel bewaard gebleven en ook de structuur van het gelijkvloers en de afwerking van de gevel

ondergingen in de loop van de jaren ingrijpende veranderingen. Het huis wisselde een paar keer van eigenaar, kende een periode van leegstand en werd pas in de loop van de jaren negentig gerestaureerd. Sinds 18 januari 2001 is het bij ministerieel besluit ook beschermd.

Met deze restauratie heeft woning De Beir onder meer haar karakteristieke kleuren – aan binnenkant en buitenkant – teruggekregen, maar tot een echte reconstructie van het interieur, inclusief het oorspronkelijk meubilair, is het niet gekomen. Wat nog restte van de inrichting is zorgvuldig behouden en hersteld, maar anders dan het recent geopende Huis Sonneveld in Rotterdam, is Woning De Beir niet omgevormd tot een 'museumwoning'. De eigenaar – geen stichting maar een particulier – opteerde voor een meer commercieel georiënteerde bestemming. Refererend naar de tijd waarin dokter De Beir zijn huis openstelde voor jonge kunstenaars als Stijn Streuvels, Michel Seuphor, Floris Jaspers of Constant Permeke, is het Zwart Huis vandaag een galerie voor actuele kunst. In de vertrekken van de modernistische woning is momenteel werk te zien van Luc Deleu, Liliane Vertessen, Thomas Bogaert, Jan De Vliegheer, Gaston De Mey en Urbain Mulkers.

Opmerkelijk is dat, hoewel het Zwart Huis een nieuw programma heeft verworven, men niet heeft getracht de oorspronkelijke bestemming van het gebouw uit te wissen of te marginaliseren. Meer nog, galeriehouder Gerda Vander Kerken heeft er bewust voor gekozen om de herinnering aan het wonen deel te laten uitmaken van de expositieruimte. Dit gebeurt eerst en vooral door de aard van de programmatie die een vrij langdurig 'verblijf' van de kunst of kunstenaar veronderstelt. In de grote leefruimte van het Zwart Huis zal pas om de vier maanden een andere 'eregast' worden uitgenodigd; en vijf kamers op de eerste en tweede verdieping zullen telkens voor een volledig jaar aan kunstenaars ter beschikking worden gesteld.

De galerie refereert nog op een tweede manier naar de oorspronkelijke functie van het gebouw. In het Zwart Huis wordt immers niet alleen kunst, maar ook meubilair tentoongesteld. Zowel in de grote leefruimte als in de andere vertrekken zijn naast het beeldend werk ook reproducties van modernistisch design opgesteld van onder meer Mies van der Rohe, Marcel Breuer en Harry Bertoia. Hoewel de combinatie niet overal overtuigt, dragen ook deze meubelen bij tot de 'artificiële huiselijkheid' die de nieuwe galerie typeert. Vooral het werk van Luc Deleu – de eerste centrale gast van het Zwart Huis – weet met deze conditie om te gaan. De wijze waarop zijn maquettes, objecten en tekeningen worden gepresenteerd, versterkt zelfs de dubbele identiteit die de woning-galerie ambieert. Als ging het om de persoonlijke verzameling van een bewoner, staan kleine schaalmodellen zorgvuldig gerangschikt in een wandkast van Huib Hoste. De tekeningen uit de reeks 'De Onaangepaste Stad' – reflecties over stedelijkheid en wonen – hangen verspreid over het hele huis. Nog een maquette van Deleu staat op een tafeltje met een stoel erbij, alsof de maker ervan de ruimte net heeft verlaten.

Zwart Huis, Dumortierlaan 8, 8300 Knokke (050/61.35.65). (F.F.)

Huib Hoste

Het Zwart Huis, © BVBA Zwart Huis, foto: Bart van Leuven